

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 4. De dispensatione Canonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

Ignorantia. n. 8. Navar. c. 27. num. 141. Reginald. l. 13. num. 162. Henric. l. 8. c. 43. num. 3. Sanch. l. 1. Moral. c. 10. num. 32. Suar. v. disp. 40. sect. 5. num. 15. Emm. Sa. v. Dubium num. 2. Layman. l. 1. Tract. 4. c. 20. num. 4. Bardus Discept. 6. c. 2. Vallens. l. 1. Decretal. T. 2. §. 3. Tolet. l. 8. c. 1. num. 7. Filliut. Tract. 21. c. 4. num. 159. Escobar. Exam. 2. c. 5. num. 17. Barb. in Pratermissis ad c. Dubius de heret. extendens ad ea quæ Fidei sunt,

§. 4.

De dispensatione Canonum.

Differunt non modicè quatuor hæc. Irritare legem, abrogare illam, interpretari per *ἐπιμαρτυρῶν*, & dispensare. Irritare est legem, seu Notum impedire aut cassare, ne robur & vim obtineat obligandi. Ut si a civibus formata legem Rex non confirmet, vel approbet. Abrogare legem est, postquam vim habet, in totum tollere: derogare eam tollere secundum quid, seu aliquam partem. Interpretari per *ἐπιμαρτυρῶν* est ipsam declarare in tali casu locum non habere. Dispensare est quempiam subditorum eximere concessa illi licentiâ non observandi legem, sed contrarium faciendi. Sotol. 1. de iust. q. 7. art. 3. Azor. l. 5. c. 15. Filliut. Tract. 21. num. 435. Reginald. l. 13. c. 19. n. 186.

Igitur dispensationis virtus seu effectus est, ut licitum efficiat, quod aliâs de jure illicitum est. Glossa c. non debet de elect. Geminianus, & Parisius apud Rodericum Tomo 1. q. 22. art. 1.

2. Potestas dispensandi duplex est, ordinaria, & delegata. Hæc absolutè con-

cessa morte delegantis, & officii amissione desinit: secus, si sub conditione detur, Ad beneplacitum Sedis Apostolicæ, vel Papæ. Duplex item est modus dispensandi, explicitus, qui verbis convenientibus, vel scripturâ fit, & tacitus, per aliquod aliud signum, ut factum: ut si Pontifex alicui excommunicato sciens beneficium Ecclesiasticum tribuat. Censetur enim ipso facto tollere impedimentum, dispensando in lege communi, quemadmodum Silvester tradit in V. Dispensatio. n. 21. & uberius explicatur à Laymanno l. 1. Tract. 4. c. 22. n. 7. & seq.

3. Summus Pontifex ordinariâ potestate dispensare potest in omnibus humanis legibus, adeoque in toto Iure Canonico, quamvis ab Apostolis immediate constitutum esset. Ita communiter DD. cum Covar. in 4. Decret. part. 2. c. 6. §. 9. Nam licet Apostolis quoad alias virtutes, & prærogativas cedat, potestate tamen æqualis est, utpote Vicarius Christi. Unde Ius Ecclesiasticum totum, cum omnibus impedimentis & casibus illius arbitrio, & dispositioni subiectum est. Nec eximendæ sunt leges civiles, de quibus ad finem supernaturalem æquè iudicari, tollendo illas vel corrigendo, ut infra Tit. 14. §. 2. dicitur. Et fatentur hoc illi quoque auctores qui aliâs Concilium generale Papæ anteponunt, teste Corduba l. 4. q. 44. Moscon. De maiest. Eccl. l. 1. c. 1. Fran. Leo in thesau eccl. par. 2. c. 23. Sayrus l. 6. c. 11. Azor l. 5. c. 15. q. 4. Suarez de legib. l. 6. c. 14. Carbo l. 7. c. 13. Salas q. 97. Disp. 20. sect. 3. Melch. Can. de locis Theol. l. 3. c. 5.

4. Præterea summum Pontificem habere potestatem dispensandi in omnibus quæ Iuris divini sunt, exceptis Fi-

dei ar-

dei articulis, cenſet *Panorm. in c. Propoſuit. De conceſſ. præl. et id. num. 20. citans Innoc. in c. Cum ad monaſt. de ſtatu Mon. Idem tradit Felinus in c. Qua in Eccleſiar. De Conſt. nu. 19. & 20. quod confirmant illa *Marth. 16. capite. Quodcunque ligaueris ſup. r. terram, erit ligatū in calis: & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum in calis.* Exempla dantur in Voto, Iuramento, Matrimonio rato, reſidētiā episcoporum, Miniſtro confirmatio- nis, conſecratione unius tantūm ſpeciei & ſimilibus, Cōtrarium meliores Theo- logi docent, *S. Thom. 1. 2da q. 67. artic. 4. quem ſequuntur Interpretes illius, & Barboſa cum numeroſo agmine Docto- rum. c. ſunt quidam. 25. q. 1. qui in allegatis exemplis non agnoſcant veram diſpenſationem, ſed vel interpretationem aliqua doctrinalem, vel mutationem, aut ſub- tractionem materiæ, v. g. debiti in Voto Iuramento, & ſimilibus. V. Iudicium De priuil. Calvin. n. 10. Quod ius gentium at- tinet, in eo (ſi non toto, ſaltem ex parte Papam diſpenſare poſſe, cum gravis cau- ſa id laudet cum *Molina* docet *Salas q. 97. D. 20. ſect. 3. n. 12.* Quod ius naturale atti- net, in eo ne *Deus* quidem diſpenſare po- teſt, quicquid in contrarium recens ſcripſerit *Caramvel* in ſua *Theologiā Mora- li, Comitop. De Contract. P. 1. c. 15.* ſecutus iam pridem *Okami*, & aliorum quorundā reprobata opinionem.**

5. Prælati Eccleſiæ inferiores regula- riter, & ordinariè non poſſunt diſpenſare in legibus à ſummo Pontifice aut Con- cilio generali latis. *Clem. ne Romani De e- lect. ubi dicitur inferiorem non poſſe tol- lere legem ſuperioris, intellige abrogan- do, vel diſpenſando. Idem colligitur ex c. inferior. De maior. & obed. c. inferior. Diſt.*

*21. c. dilectus iun. Glo. V. Permiſſa, De temp. or- din. Ratio eſt. Inferior ſuperioris ſui volū- tatem irritare vel impedire ſuo nuru, & arbitrio non poteſt. Adde, quod diſpen- ſatio, iuriſdictionis actus eſt, qui ſubdito non convenit. *Silv. V. Diſpenſatio nu. 14. & 15. Nav. c. 22. r. 8. Laym 1. 1. Tr. 4. c. 22.**

Contrarium nihilominus docet *Do- min. Soto in 4. diſt. 27. q. 1.* à quo omninò diſſentit *Victoria in Relect. De poteſt. Eccleſ. n. 18.* quibus hæc regula placet. *Quicquid Pa- pa in uniuersali Eccleſiā poteſt, unusquisque E- piſcopus in ſua diœceſi poteſt, quoad diſpēſandū, niſi ſpecialiter prohibeatur.* Quod etiam multi Canonici recipiunt in *c. ac ſi Cleri- ci §. de adult. De Iudic.* ut videre eſt apud *Felinum*, & alios. Sed nihil agunt, quan- diu non demonſtrant, æqualem his cum ſuperiore Magiſtratu poteſtatem eſſe. *Rodericus Tom. 1. q. 22. ar. 8.* benè animad- vertit, quamvis in lege ipſā diſpenſandi licentiam non habeat Prælati inferiores in pœnā tamen diſpenſare poſſe, modò non ſit reſervata.

Exemplum habes in *c. Nuper de ſen. ex- com.* ubi communicans cum excommuni- cato declaratur excommunicatus; cujus abſolutionem quam ſibi conditor cano- nis non reſervavit, videtur aliis reliquiſſe diſpenſandi poteſtatem.

6. Epilcopi, & alii Pontifice inferio- res prælati in decretis Conciliorum ge- neralium, & ipſius ſummi Pontifici diſ- penſare poſſunt in ſequentibus caſibus. *Primò*, quando in ipſis poteſtas concedi- tur: quod aliquando fit per clauſulam generalem; aliquando in particulari casu quem lex nominat. *Secundò*, quando de voluntate ſummi Pontificis rationabili- ter præſumitur, puta 1. cum materia levis eſt.

est, vel præceptum non rigorosum 2. cum frequenter occurrit necessitas 3. cum lex non est universalis, sed pro certa provinciâ aut diocesi. Porro necessitatē adfert paupertas, impotentia ad eundem sedem Apostolicam, periculum in morâ animæ ruina, & similia *Navar. c. 22. n. 85. Laym. lo. cit.*

Fieri etiam potest, ut Episcopus aliquis legitimè præscriptâ consuetudine dispensandi facultatem sibi ac successoribus suis comparât. *Valent. l. 2. Dis. 7. q. 5. pun. 9. Laym. l. 1. Tract. 1. c. 22. n. 4. Roder. lo. cit. art. 9. Salas De leg. Disp. 20. Suar. l. 6. de leg. c. 14. Silv. V. Dispensatio n. 14. Franc. Leo in thesau. Eccles. Pa. 2. c. 23. n. 42. Piascius par. 1. c. 1. nu. 56. & sequen. Emm. Sa V. Dispensatio* Quandoquæ dubium est, an casus ad summum Pontificem spectat, dispensare Episcopum posse, cum ejusmodi dubia frequenter occurrant, probabile est. *Salas d. 20. sect. 3. Tanner. 11. D. 5. q. 7. n. 25. Emm. Sa V. Dispensatio n. 1.*

7. Dispensatio absque rationabili causâ à quocunque etiam summo Pontifice facta illicita est. Ita communiter DD. paucis exceptis. Et colligitur post antiquos Canones ex *Conc. Trid. sess. 25. c. 18. Der. form. ubi leges. Si urgeas, iustaque ratio & maior quandoque utilitas postulaverint, cum aliquibus dispensandū esse, id causa cognita, ac summa maturitate erit præstandum, aliterque facta dispensatio surreptitia censetur.*

Valebit tamen dispensatio, si Papa aut Episcopus in propria lege dispenseret, ut Interpretes docent *Felms, & Decius in c. Quia in Ecclesiarum. De Constit. c. ad monasterium de statu Monach. Sanch l. 8. de Matrim. Disp. 17. cum aliis multis. Quælibet e-*

nim lex pendet à voluntate auctoris sui, quâ cessante cessat obligatio. Nec subditorum est anxie scrutari, benè, an malè faciat superior in dispensando. *Fillut. Tract. 21. n. 440. Vasq. D. 178. c. 3. Navar. Pralud. 9. Em. Sa. n. 17.*

Quod Regularium Prælatos attinet, *Sayrus l. 3. c. 10. n. 11. & Caramvel. in Reg. S. Bened. n. 7. 9* docet Abbatem in legibus suis absq; causa dispensare posse, nec ideo ullius, vel minimi peccati reum fieri.

8. Causæ dispensandi generatim loquendo tres sunt. *Prima est utilitas communis, vel etiam privata & singularis. c. Tali l. 4. 7. Secunda necessitas similiter publica aut privata. c. quoniam ibid. Tertia, pietas. c. si qui, ibid. c. ipsa pietas. S. verum. 23. q. 4.*

In particulari occurrere innumerabiles casus possunt, qui viri prudentes arbitrio subduntur. *Azor. l. 1. c. 15. q. 7. & 8. Roder. Tom. 1. q. 22. art. 5. Bonac. Tom. 2. pag. 61. Silv. v. dispensatio. n. 3. Armilla n. 13. Sanchez. l. 4. Mor. c. 25. & l. 8. De Matrim. Disp. 19. num. 1. Navar. Pralud. 9. n. 15. Laym. loco c. 1. Salas. q. 97. D. 20. sect. 8. Barb. in cap. sunt quidam 25. q. 1. Tolet. l. 8. c. 18. Regin. l. 13. c. 19. n. 194.*

Iam quia eadem causæ in superioribus aliquando conspiciuntur, secum ipsi dispensare possunt, iuxta doctrinam *S. Thom. 2. 2. de q. 187. art. 8. quem sequitur Calet. Silv. & alii. Non enim hîc distinctio personæ necessaria est, quemadmodum in absolutione à peccatis, & censuris, cum non sit actus iudicialis. Aliqui tamen suadent, ut Confessario suo dispensandi licentiam Prælati tribuat, *Henric. l. 6. c. 4. §. 3. Suar. l. 6. de leg. c. 19. n. 15. Fill. Tract. 21. c. 11. Salas. q. 97. disp. 20. sect. 12.**

9. Quia

9. Quia ad legitimam dispensationem cognitio causæ requiritur, saltem in Prælati inferioribus, si in supplicatione taceatur aliquid, aut falsò narretur, quo cognitio superior non dispensaret, dispensatio invalida est, quia involuntaria: nisi in concessione addatur clausula *Motu proprio*. Hæc enim facit 1. ut dispensatio conceatur magis voluntaria, quàm si detur ad instantiam postulantis. 2. ut non putetur surreptitia, quasi veritas celaretur in petitione, aut eius loco poneretur falsitas. 3. ut nunquam retorquea ut contra eum, cui conceditur. *c. ul. de fil. presb. in 6. Bonac. Tom. 2. p. 65 Panorm. inc. Venerabil' Qui fil. sint legit. Roder. 1. q. 13. art. 17. Covinck. l. 1. q. 04 Navar. c. 2. n. 86.*

Dixi ad legitimam dispensationem, requiri causæ cognitionem, non vero ad validam. Valebit enim dispensatio sine cognitione causæ impetrata. *Salas. q. 97. disp. 20 sect. 9. Sanch. l. 8. de Matr. disp. 1. 7. n. 11.*

10. Dispensatio semel validè obrenta, etiam post mortem eius, qui concessit, perdurat. Nam quia gratia & favor est, non concedenti, sed accipienti, & utenti in esse censetur, & cum illo vivere. *c. Cum super. de off. de leg. in 6.* Hinc quoque, exempli gratiâ, solutus est lege ieiunii quadragesimalis ab initio, per omne tempus quadragesimæ solutus & exemptus manet, quamvis in primâ hebdomadâ concedens moreretur. *c. si cui de prebend. in 6. c. 19. & 20. de off. iud. deleg. Navar. Consil. 2. de off. iud. del. Item Consil. 1. & 3. de privil. Silv. V. Gratia n. 3. Armilla n. 4. Emm. Sa. eod. n. 1. Sayr. l. 7. c. 14. n. 7. Sanc. l. 8. de Matrim. d. 28. Suar. l. 8. de leg. c. 31. Azor. l. 1. c. 23. q. 4. Coninck. de Sacram. disp. 8. d. 10. n. 70. & seq.*

11. Cessante causâ dispensationis finali, propter quam solam facta est, negativè tantùm, non continuò cessat concessa per illam gratia, ut neque in privilegijs contingit. Nam beneficia concessa intempèstivè revocari non debent. *c. un. de commodato. & c. Decet concessum. de Reg. iur. in 6.* Et patet exemplis. *Primo* enim si cum paupere clerico dispenseretur, ut habeat duo beneficia, quamvis paupertas desinat, retinere potest. *Secundò* si per dispensationem Canonico valde occupato liceat anticipare horarum lectionem, etiam si negotia deseruit, vel non quotidie adfuit, anticipare potest. *Tertio*, manet absolute facta dispensatio voti Castitatis ita, ut etiam sublato illo periculo mulier secundò nubere possit. *Secus* si ut hoc tempore morietur, dispensatio cum restrictione fiat.

Statem dispensationis causâ cesset etiam contrariè ita ut actus subsequens absque peccato fieri nequeat, cellabit etiam beneficium per eam concessum. *Exemplum* vide Propter necessitatem monasterij, & abundantiam Ecclesiæ, huius illi Decimæ concessæ sunt, quas monasterium dimittere debet, si sua in Ecclesiâ transferit paupertas.

Item si in ieiunio, vel horarum lectione cum aliquò dispensatum fuerit propter morbum aliamve impotentiam, eâ sublata reviviscit obligatio ieiunandi, & legendi horas, quia eiusmodi obligatio de se continua, & perpetua est. *Sanch. l. 8. de Matrim. d. 30. n. 14. Suar. l. 6. de leg. c. 20. & l. 8. c. 30. Layman. l. 1. Tract. 4. c. 2. n. 16. Coninck. de Sacram. disp. 33. dub. 1. & 2.*